

NAČIN IZVRŠAVANJA

PRVA GLAVA

NAČIN PROČIŠĆAVANJA

I

PROČIŠĆAVANJE MISLI

1. Ljudi poseduju ovozemaljske strasti što ih vode u zablude i patnje. Postoji pet načina da se oslobole od vezanosti za ovozemaljske strasti.

Prvo, trebalo bi da imaju prave predstave o stvarima, predstave zasnovane na pažljivom posmatranju, i trebalo bi da pravilno shvate uzroke i posledice i njihovo značenje. Pošto je uzrok patnje ukorenjen u strastima i sputanosti uma, a pošto su one u vezi sa pogrešnim razmatranjima bića, zanemarujući značaj zakona urzoka i posledice, a pošto iz toga proističe loše razmatranje, mir se može ostvariti samo ako se um oslobodi ovih ovozemaljskih strasti.

Drugo, ljudi se mogu oslobiti ovih pogrešnih razmatranja ovozemaljskih strasti uz pomoć pažljive i strpljive kontrole misli, Uz pomoć uspešne kontrole svoga uma oni mogu da izbegnu strasti što proizilaze iz podsticaja što ga pružaju oči, uši, nos, jezik, koža i procesi misli što slede, i čineći tako oni će iseći sâm koren svih ovozemaljskih strasti.

Način pročišćavanja

Treće, trebalo bi da imaju pravilne predstave o pravilnoj upotrebi svih stvari. To znači da, što se tiče hrane i odeće, ne bi trebalo o njima da misle kao o nečemu što donosi ugodnosti i zadovoljstva, već samo kao o nečemu što je telu potrebno. Odevanje je potrebno da bi zaštитilo telo od preterane toploće ili hladnoće i da bi pokrilo sramotu; hrana je neophodna da se ishrani telo dok se vežba za Prosvetljenje i Suštinu Bude. Ovozemaljske strasti ne mogu iznići iz takvog razmišljanja.

Četvrto, ljudi treba da nauče da trpe; treba da nauče da izdržavaju neprijatnosti toplove i hladnoće, gladi i žeđi, treba da nauče da budu strpljivi kada su drugi nepravedni i omalovažavaju ih, jer baš vežbanjem izdržljivosti mogu da ugase vatru ovozumalj-skih strasti, što gori u njihovim telima.

Peto, ljudi treba da nauče da vide i da tako izbegnu sve opasnosti. Kao što se mudrac drži podalje od divljih konja ili besnih pasa, tako i čovek ne bi trebalo da se druži sa zlim ljudima, niti bi trebalo da ide na mesta koje mudri ljudi izbegavaju. Ako je neko obazriv i razborit, vatra ovozemaljskih strasti, koja gori u njegovom bilu, će zgasnuti.

2. Postoji pet grupa strasti na svetu.

Način pročišćavanja

Strasti što potiču od oblika što ih vide oči; od zvukova što ih uši čuju; od mirisa što ih nos oseća; od ukusa prijatnih jeziku; od stvari što su prijatne čulu dodira. Kroz ova petora vrata ka strasti dolazi ljubav tela prema udobnosti.

Većina ljudi, budući pod uticajem te ljubavi tela prema udobnosti, ne primećuju zla što prate udobnost, i bivaju uhvaćeni u đavolju klopku kao što jelen u šumi biva uhvaćen u lovčevu zamku. Zaista, ovih petoro vrata strasti što proističu iz čula su najopasnije zamke. Kada se uhvate u njih, ljudi se upletu u ovozemaljske strasti i pate. Oni bi trebalo da znaju kako da se reše ovih zamki.

3. Ne postoji način da se osloboди zamke ovozemaljskih strasti. Pretpostavimo da uhvatite zmiju, krokodila, pticu, psa, lisicu, i majmuna, šest stvorenja potpuno različite prirode, i da ih vežete sve zajedno jakim konopcem i pustite ih da idu. Svako od ovih šest stvorenja pokušaće da se vrati u svoju jazbinu na svoj način: zmija će potražiti travnati pokrov, krokodil će potražiti vodu, ptica će poželeti da odleti u vazduh, pas će potražiti selo, lisica će potražiti usamljene grebene, a majmun drveće u šumi. U pokušaju da svako od njih ode svojim putem doći će do tuče, ali pošto su zajedno vezani konopcem, najjači će, u bilo kom trenutku, povući ostale.

Način pročišćavanja

Kao stvorenja u ovoj alegoriji, čoveka iskušavaju na razne načine strasti šest čula: očiju, ušiju, nosa, jezika, dodira i uma, i kontroliše ga strast koja preovladava.

Ako ovih šest stvorenja privežemo uz stub, ona će pokušavati da se oslobole dok se ne uimore, a potom će leći pored stuba. Isto tako, ako ljudi vežbaju i kontrolišu svoje misli, neće više biti nevolja zbog ostalih pet čula. Ako su misli pod kontrolom, ljudi će biti srećni, kako sada tako i u budućnosti.

4. Ljudi vole svoju sebičnu udobnost, koja predstavlja ljubav prema ugledu i slavi. Ali ugled i slava su kao tamjan što se troši i ubrzo nestaje. Ako ljudi jure za počastima i javnim priznanjem i napuste put istine, onda su oni u velikoj opasnosti i uskoro će imati zašto da žale.

Čovek koji juri za slavom i bogatstvom i ljubavnim doživljajima je kao dete što liže med sa oštice noža. Dok kuša slast meda, on rizikuje da povredi jezik. On je kao čovek koji nosi baklju nasuprot vetr; plamen će mu sigurno ispržiti lice i ruke.

Način pročišćavanja

Čovek ne sme da veruje sopstvenom umu koji je ispunjen pohlepom, besom i glupošću. Čovek ne sme da dopusti da mu misli slobodno lete, već mora da ih drži pod strogom kontrolom.

5. Izuzetno je teško postići savršenu kontrolu misli. Oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju prvo da se oslobođe vatre svih strasti. Strast je razbesnela vatra, a onaj ko traga za Prosvetljenjem, mora da izbegne vatru strasti, kao što čovek koji nosi tovar sena izbegava varnice.

Bilo bi glupo da čovek zatvori oči iz straha od iskušenja lepih oblika. Um je gospodar i, ako je pod kontrolom, one slabije strasti će nestati.

Teško je pratiti put ka Prosvetljenju, ali je još teže ako ljudi nemaju uma kojim bi tragali za tim putem. Bez Prosvetljenja postoji samo beskrajna patnja u ovom svetu života i smrti.

Kada čovek traga za putem ka Prosvetljenju, to je kao kada vo nosi težak tovar kroz polje puno blata. Ako se vo trudi da uradi što više može, ne obraćajući pažnju na druge stvari, on može da pređe preko blata i da se odmori. Isto tako, ako se um kontroliše i održava na pravom putu, neće biti blata pohlepe da ga koči i sva njegova patnja će nestati.

Način pročišćavanja

6. Oni koji tragaju za putem ka Prosvetljenju, moraju prvo da otklone svu sebičnu oholost i da ponizno žele da prihvate svetlost Budinog učenja. Sva blaga ovog sveta, svo njegovo zlato, srebro i počasti, ne treba da se porede sa mudrošću i vrlinom.

Da bi bio zdrav, da bi doneo pravu sreću svojoj porodici, da bi doneo mir svima, čovek mora prvo disciplinovati i kontrolisati svoj um. Ako čovek može da kontroliše svoj um, on može naći put do Prosvetljenja, i sva mudrost i vrlina će mu prirodno doći.

Baš kao što zemlja otkriva svoja blaga, tako se vrlina pojavljuje iz dobrih děla, a mudrost iz čistog i mirnog uma. Da bi sigurno hodao kroz zbrku ljudskog života, čoveku je potrebna svetlost mudrosti i vrlina kao vodilja.

Budino učenje, koje objašnjava ljudima kako da otklone pohlepu, bes i glupost, je dobro učenje i oni koji ga slede dostižu sreću dobrog života.

7. Ljudska bića teže da se kreću u pravcu svojih misli. Ako oni gaje pohlepne misli, postaju još pohlepniji; ako misle besne misli, postaju još bešnji; ako gaje misli o osveti, njihove se stope upravljuju u tom pravcu.

Način pročišćavanja

U vreme žetve seljaci drže svoja stada zatvorena, da ne bi provalila kroz ograde u polja i dala povoda žalbama ili bila ubijena; isto tako, ljudi moraju da čuvaju svoje misli od nepoštenja i nesreće. Oni moraju da odstrane misli što podstiču pohlepu, bes i glupost, a da bodre misli što podstiču milosrđe i prijaznost.

Kada dođe proleće i na pašnjacima ima puno zelene trave, seljaci puštaju svoju stoku; ali čak i onda paze na nju. Isto je sa ljudskim umovima: čak i u najidealnijim uslovima na misli bi trebalo paziti.

8. Jednom je Šakjamuni Buda boravio u gradu Kausambi. Tu je živeo neki čovek koji ga je vredao i koji je potkupio zle ljude da pronose lažne priče o Budi. U ovim uslovima je bilo vrlo teško za njegove učenike da nabave dovoljno hrane od milostinje i bilo je mnogo nepravde u tom gradu.

Ananda reče Šakjamuniju: „Bolje da ne ostajemo u ovakovom gradu. Ima drugih i boljih gradova u koje možemo da odemo. Bolje da napustimo ovaj grad.“

Blagosloveni mu odgovori: „Recimo da je sledeći grad kao ovaj, šta da radimo?“

Način pročišćavanja

„Onda ćemo otići u drugi grad.“

Blagosloveni reče: „Ne, Ananda, tome ne bi bilo kraja. Bolje da ostanemo ovde i podnosimo nepravdu strpljivo dok ne prestane, a zatim ćemo preći na drugo mesto.

„Postoji gubitak i dobitak, ljaga i počast, slava i nepravda, patnja i zadovoljstvo na ovom svetu; Prosvetljenim ne upravljuju ove spoljne stvari; one će nestati čim se pojave.“

II

DOBAR NAČIN PONAŠANJA

1. Oni koji tragaju za putem do Prosvetljenja moraju stalno da nose u svome umu svest o neophodnosti održavanja svog tela, govora i misli, stalno čistim. Da bi održao telo čistim, čovek ne sme da ubije ni jedno živo biće, da krade niti da vrši preljubu. Da bi svoj govor održao čistim, čovek ne sme da laže, iskorišćava, vara ili da se ulaguje u beskorisnom razgovoru. Da bi održao svoj um čistim, čovek mora da otkloni pohlepu, bes i pogrešno rasuđivanje.

Ako um postane nečist, sigurno će i čovekova dela postati nečista; ako su dela nečista, pojaviće se patnje. Zato je od izuzetne važnosti da um i telo ostanu čisti.

Način pročišćavanja

2. Živila jednom bogata udovica, koja je bila na glasu po svojoj ljubaznosti, skromnosti i blagosti. Imala je sluškinju koja je bila mudra i marljiva.

Jednoga dana sluškinja pomisli: „Moja gospodarica je vrlo poštovana; pitamo se je li ona dobra po prirodi ili zbog onoga što je okružuje. Iskušaću je i otkriću to.”

Sledećeg jutra sluškinja se nije pojavila pred svojom gospodaricom skoro sve do podneva. Gospodarica je bila uznemirena i nestrpljivo je poče grditi. Devojka odgovori:

„Ako sam lenja samo dan ili dva ne treba da ste nervozni.” Tada se gospodarica naljuti.

Sledećeg dana devojka opet ustade kasno. To veoma naljuti gospodaricu i ona udari sluškinju štapom. Ova nezgoda se razglasiti bogata udovica izgubi svoj ugled.

3. Mnogi ljudi su kao ova žena. Dok su okolnosti u kojima žive zadovoljavajuće, oni su ljubazni, skromni i mirni, ali pitanje je da li će se tako ponašati kada se uslovi promene i postanu nezadovoljavajući.

I samo ako čovek očuva čiste i mirne misli i nastavi da dela dobromerni kada neprijatne reči dođu do njegovih ušiju, kada su

Način pročišćavanja

drugi neprijatni prema njemu, ili kad nema dovoljno hrane, odeće i skloništa, samo tada ga možemo nazvati dobrom.

Zato, oni koji čine dobra dela i očuvaju spokojan um samo kada su im okolnosti zadovoljavajuće, nisu zaista dobri ljudi. Samo oni koji su prihvatili Budino učenje i koji vežbaju svoje umove i tela ovim učenjem, mogu se nazvati zaista dobrom, skromnim i mirnim ludima.

4. Što se tiče toga koje su reči prikladne da se upotrebе, postoji pet parova reči sa suprotnim značenjem: reči koje su prikladne u svojim okolnostima i one ne tako prikladne; reči koje odgovaraju činjenicama i one koje ne odgovaraju; reči koje zvuče prijatno i one koje zvuče grubо; blagotvorne reči i štetne reči; saosećajne reči i pakosne reči.

Ma koje reči da koristimo, treba da ih izaberemo pažljivo, jer će ih ljudi čuti i one će uticati dobro ili loše na njih. Ako su naše misli ispunjene saosećanjem i samilošću, one će biti otporne na zle reči koje čujemo. Ne smemo da dopustimo divljim rečima da pređu preko naših usana jer bi mogle da prouzrokuju osećanje besa i mržnje. Reči koje govorimo treba uvek da budu reči saosećanja i mudrosti.

Način pročišćavanja

Pretpostavimo da postoji čovek koji želi da otkloni svu prljavštinu sa zemlje. On koristi ašov i vejalicu i uporno radi razbacujući prljavštinu svuda unaokolo, ali to je nemoguć posao. Kao ni ovaj glupi čovek, ne možemo da se nadamo da ćemo ukloniti sve reči. Moramo da vežbamo naš um i da punimo naša srca saosećanjem tako da nas ne uznemire reči izgovorene od drugih.

Čovek bi mogao da pokuša da naslika sliku vodenim bojama na plavom nebu, ali to je nemoguće. A takođe je nemoguće da se isuši velika reka toplotom buktinje načinjene od sena, ili da se proizvede škripavi zvuk trljanjem dva komada dobro uštavljene kože. Slično ovim primerima, ljudi treba da vežbaju svoje misli, tako da ih ne uznemiri ma kakve reči da čuju.

Treba da vežbaju svoje umove i da ih održavaju prostranim kao zemlja, bezgraničnim kao nebo, dubokim kao velika reka i mekim kao dobro uštavljena koža.

Čak i ako te neprijatelj uhvati i muči, ako se osećaš ozlojeđenim, ne slediš Budino učenje. Pod svim uslovima bi trebalo da naučiš da razmišљaš ovako: „Moj um je nepokolebiv. Reči mržnje i besa neće preći preko mojih usana. Okružiću mog neprijatelja mislima punim saosećanja i sažaljenja, koje potiču iz uma punog samilosti za sva živa bića.”

Način pročišćavanja

5. Postoji priča o čoveku koji je pronašao mravinjak koji je goreo danju a dimio se noću. On otide mudracu i upita ga šta da radi sa tim mravinjakom. Mudrac mu reče da ga raskopa mačem. Čovek to i učini. I pronađe jedno za drugim katanac, mehuriće vode, vile, kutiju, kornjaču, sataru, komad mesa i najzad zmaja koji iziđe. Čovek ispriča mudracu šta je pronašao. Mudrac mu objasni značenje i reče: „Odbaci sve osim zmaja; ostavi ga i ne uznemiruj ga.”

U ovoj priči „mravinjak” označava ljudsko telo. „Gori danju” znači da ljudi tokom dana ostvare stvari o kojima su mislili prethodne noći. „Dimi noću” znači da se ljudi tokom noći prisećaju, sa zadovoljstvom ili sa tugom, stvari koje su učinili prethodnog dana.

U istoj priči „čovek” označava osobu koja traga za Prosvetljenjem. „Mudrac” označava Budu. „Mač” označava čistu mudrost. „Raskopati” odnosi se na napor koji mora da uloži da bi dostigao Prosvetljenje.

Način pročišćavanja

Dalje u priči „katanac” označava neznanje; „mehurići” su uzdasi patnje i besa; „vile” nagoveštavaju neodlučnost i nespokojstvo; „kutija” se odnosi na gomilanje pohlepe, besa, lenjosti, nestalnosti, kajanja i zablude; „kornjača” označava telo i um; „satara” znači jedinstvo pet čulnih strasti, a „komad mesa” je ona strast što sledi i što čini čoveka da žudi za zadovoljstvom. Sve ove stvari su opasne za čoveka i zato je Buda rekao: „Odbacite sve.”

I dalje, „zmaj” označava um koji je otklonio sve ovozemaljske strasti. Ako čovek mačem mudrosti raskopa stvari što ga okružuju, stići će na kraju do svog zmaja. „Ostavi zmaja i ne uznemiruj ga” znači nastaviti i doći do uma oslobođenog svih ovozemaljskih strasti.

6. Pindola, Budin učenik, pošto je dostigao Prosvetljenje, vratio se u svoje rodno mesto Kausambi, da se oduži ljudima za ljubaznost koju su pokazali prema njemu. Čineći to, on je pripremio polje za setvu Budinog semena.

U predgrađu Kausambija postoji mali park, što se pruža duž obale Ganga, osenčen dugim nizom kokosovog drveća, gde neprekidno duva svež vetar.

Način pročišćavanja

Jednog toplog letnjeg dana Pindola je sedeо meditirajući u prohладnoj senci drveta, kada Gospodar Udjana dođe u taj park sa svojim ženama da se razonodi i, posle muzike i zadovoljstva, prileže u senku susednog drveta.

Dok je njihov gospodar spavao, njegove žene i dvorkinje krenule su u šetnju i iznenada naišle na Pindolu, koji je sedeо i meditirao. One prepoznaše u njemu svetog čoveka, i zamoliše ga da ih pouči, i saslušaše njegovu propoved.

Kada se gospodar probudio iza sna, on pođe u potragu za svojim ženama, i pronađe ih poredane oko Pindole, kako slušaju njegovo učenje. Pošto je bio ljubomoran i pohotljiv, gospodar se naljuti i napade Pindolu govoreći: „Neoprostivo je da ti, sveti čovek, budeš među ženama i uživaš u ispraznom razgovoru s njima.” Pindola samo mirno zatvori oči i nastavi da čuti.

Razlučeni Gospodar izvuče mač i zapreti Pindoli, ali sveti čovek nastavi da čuti, i bio je čvrst kao stena. Ovo još više razljuti Gospodara, te on razori jedan mravinjak i baci mu u lice malo zemlje pune mrava, ali Pindola je i dalje sedeо meditirajući, mirno podnoseći poniženje i bol.

Način pročišćavanja

Tada se Gospodar postide zbog svog surovog ponašanja i zamoli Pindolu da mu oprosti. Posledica ovog događaja bila je da se Budino učenje uselilo u Gospodarev zamak i odatle se proširilo po čitavoj zemlji.

7. Nekoliko dana kasnije Gospodar Udjana poseti Pindolu u šumskom skrovištu gde je živeo i upita ga: „Časni učitelju, kako to da Budini učenici mogu da očuvaju svoja tela i umove čistim i ne izazvanim pohotom, iako su oni uglavnom mlađi ljudi? ”

Pindola odgovori: „Plemeniti Gospodaru, Buda nas je naučio da poštujemo sve žene. Naučio nas je da sve stare žene posmatramo kao naše majke, da one našega doba posmatramo kao sestre, a mlađe da posmatramo kao da su naše kćeri. Zbog ovakvog učenja Budini učenici su sposobni da očuvaju svoja tela i umove čistim i neizazvanim pohotom iako su puni mladosti.”

„Ali, Časni učitelju, neko može imati nečiste misli i prema ženi majčine dobi ili sestrine, ili kćerkine dobi. Kako Budini učenici kontrolišu svoje strasti? ”

„Plemeniti Gospodaru, Blagosloveni nas je naučio da na naša tela mislimo kao na skrivene nečistote svake vrste, kao što su krv,

Način pročišćavanja

gnoj, slatko i ulja; misleći tako, mi smo, iako mladi, sposobni da očuvamo čistim naše umove.”

„Časni učitelju”, još uvek je insistirao Gospodar. „Možda je vama lako da to učinite jer ste vi istrenirali vaše telo i um i istančali svoju mudrost, ali biće teško za one koji se još nisu tome istrenirali. Oni će možda pokušavati da misle na nečistote, ali će njihove oči pratiti lepe oblike. Oni će možda pokušavati da vide ružnoću, ali će ih ipak privlačiti lepe prilike. Mora da postoji još neki razlog zašto su Budini učenici sposobni da očuvaju svoje delanje čistim.”

„Plemeniti Gospodaru” odgovorio je Pindola, „Blagosloveni nas uči da čuvamo vrata naših pet čula. Kada svojim očima vidimo prelep oblik i boje, kada svojim ušima čujemo prijatne zvuke, kada osetimo prijatne mirise nosem, ili kad osetimo slatke stvari jezikom ili rukama dodirnemo meke stvari, ne smemo se vezati za te primamljive stvari, niti nas sme odbiti neprivlačna stvar. Naučeni smo da pažljivo čuvamo vrata tih pet čula. Uz pomoć tog učenja Blagoslovenog, čak i najmlađi učenici su sposobni da održe svoje misli i tela čistim.”

„Budino učenje je zaista čudnovato. Iz sopstvenog iskustva

Način pročišćavanja

znam da ako uživam u nečem lepom ili prijatnom, a nisam na oprezu, uznemiruju me iskustva mojih čula. Od životne je važnosti da pazimo na vrata naših pet čula, i da uvek očuvamo naša dela čistim.”

8. Kad god neko iskaže svoje misli u svojoj akciji, uvek sledi neka reakcija. Ako vas neko zlostavlja, u iskušenju ste da mu uzvratite ili da se osvetite. Čovek bi trebalo da bude obazriv s tim prirodnim reakcijama. To je kao pljuvati protiv vetra, to ne vređa nikog osim onog ko to čini. To je kao kad metemo prašinu uz vetar, ne oslobođamo je se već se samo sâmi zaprljamo. Nesreća uvek prati onoga ko pušta na volju svojoj želji za osvetom.

9. Dobro delo je odbaciti pohlepu i negovati misli milosrđa. Ali je još bolje održavati svoje misli u stalnoj težnji za Uzvišenim Putem.

Čovek bi trebalo da se otarasi sebičnih misli i da ih zameni mislima što zdušno pomažu drugima. Ako drugog učinimo srećnim, to će ga nagnati da on nekoga učini srećnim, i tako se sreća ređa iz takvih dela.

Hiljade sveća mogu se upaliti jednom svećom, a da se njen vek ne skrati. Sreća se nikada ne umanji ako se podeli s nekim.

Način pročišćavanja

Oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju biti pažljivi pri svojim prvim koracima. Bez obzira kako uzvišena nečija stremljenja bila, moraju se dostići korak po korak. Koraci na putu ka Prosvetljenju moraju se praviti u našem svakodnevnom životu.

10. Na samom početku puta ka Prosvetljenju stoji dvadeset prepreka koje moramo preći na ovom svetu, i to su sledeće: 1. Teško je siromahu da bude velikodušan. 2. Teško je oholom čoveku da spozna Put ka Prosvetljenju. 3. Teško je dostići Prosvetljenje po cenu samopožrtvovanja. 4. Teško je roditi se dok je Buda na zemlji. 5. Teško je čuti Budino učenje. 6. Teško je održati misli čistim uprkos telesnim potrebama. 7. Teško je ne želeti stvari koje su lepe i privlačne. 8. Teško je jakome da ne upotrebi svoju snagu da bi zadovoljio svoje strasti. 9. Teško je ne naljutiti se kad vas neko uvredi. 10. Teško je ostati nevin kada vas iznenadne okolnosti stave u iskušenje. 11. Teško je naterati sebe da učimo opširno i temeljno. 12. Teško je ne omalovažavati početnika. 13. Teško je biti skroman. 14. Teško je naći dobre prijatelje. 15. Teško je izdržati disciplinu koja vodi Prosvetljenju. 16. Teško je ne biti uznemiravan od spoljnih uslova i okolnosti. 17. Teško je poučavati druge, poznajući njihove sposobnosti. 18. Teško je održati um spokojnim. 19. Teško je ne raspravljati o dobru i zlu. 20. Teško je otkriti i naučiti dobar način.

11. Dobri i loši ljudi se razlikuju među sobom po prirodi. Lošim ljudima se grešna dela ne čine grešnim; ako im se skrene pažnja na

Način pročišćavanja

njihovu grešnost, ne prestaju to da čine i ne žele da im iko govori o sopstvenim grešnim delima. Mudri ljudi su osetljivi na dobro i zlo; prestaju da čine nešto čim otkriju da je to loše; zahvalni su svakome ko im skrene pažnju na takva loša dela.

Po tome se dobri i loši ljudi bitno razlikuju. Zli ljudi nikada ne cene ljubaznost koja im se ukaže, a mudri ljudi je cene i zahvalni su. Mudri ljudi se trude da iskažu svoju zahvalnost uzvraćajući ljubaznost, ne samo svom dobrotvoru, već svima.

III

UČENJE U PRASTARIM PRIČAMA

1. Jednom davno postojala je zemlja u kojoj je vladao čudan običaj da ostavljaju ostarele ljude u udaljenim i nepristupačnim planinama.

Jedan Državni ministar nikako nije mogao da postupi po tom

Način pročišćavanja

običaju kad je njegov otac ostario, i zato je sagradio tajnu podzemnu pećinu, gde je sakrio svoga oca i brinuo se o njemu.

Jednog dana se Bog pojavi pred kraljem te zemlje i postavi mu zagonetku, a ako je ovaj ne reši njegova će zemlja propasti. Zagonetka je bila: „Ovde su dve zmije; reci mi koja je kog pôla.”

Ni kralj niti bilo ko iz dvora nije umeo da reši problem; zato je kralj ponudio veliku nagradu bilo kome u svom kraljevstvu ko bi je rešio.

Onaj ministar ode svom ocu i upita ga za rešenje zagonetke. Starac reče: „Rešenje je jednostavno. Stavite obe zmije na mekani tepih; ona koja se bude kretala uokolo je mužjak, a ona koja bude ostala mirna je ženka.” Ministar prenese odgovor kralju i zagonetka bi uspešno rešena.

Tada Bog postavi još nekoliko teških pitanja na koja ni kralj ni njegovi pratioci nisu umeli da odgovore, ali koje je ministar, uz pomoć svog starog oca, uvek rešavao.

Način pročišćavanja

Evo nekih od tih pitanja i odgovora. „Ko je taj što ga, dok spava, zovu probuđenim, a dok je budan, zovu ga uspavanim?“ Odgovor je: „To je onaj što se vežba za Prosvetljenje. On je budan u poređenju sa onima koji nisu zainteresovani za Prosvetljenje; on je uspavan u poređenju sa onima koji su već postigli Prosvetljenje.“

„Kako možeš da izmeriš velikog slona?“ „Natovari ga u čamac i povuci crt u označi koliko je duboko čamac zagazio u vodu. Zatim izvadi slona i natovari čamac kamenjem dok ne zagazi do iste dubine, a zatim izmeri kamenje.“

Koje je značenje izreke: „Pehar pun vode je više nego sva voda okeana?“ Odgovor je: „Pehar vode dat sa čistim i saosećajnim duhom roditeljima ili bolesniku sadrži neko večno dobro, a vode okeana će se jednoga dana iscrpsti.“

A zatim je bog stvorio gladnog čoveka, sama kost i koža, koji se požalio: „Postoji li iko na ovom svetu ko je gladniji od mene?“ „Čovek koji je tako sebičan i pohlepan da ne veruje u Tri Blaga Bude, Darme i Samge, i koji ne poklanja ništa svojim roditeljima i

Način pročišćavanja

učiteljima, ne samo da je gladniji, nego će zapasti u svet gladnih demona i tamo će patiti od gladi zauvek.”

„Evo daske od Kandana-drveta; koji je kraj bio dno drveta? ” „Potopi dasku u voku; kraj koji potone nešto dublje je bio najbliži korenu.”

„Evo dva konja približno iste veličine i oblika; kako ćeš da razlikuješ majku od sina? ” „Nahranite ih senom; majka će gurati seno prema svome sinu.”

Svaki odgovor na ova teška pitanja zadovoljio je Boga i kralja. Kralj je bio zadovoljan kad je otkrio da su odgovori potekli od starog oca koga je ministar sakrio u pećinu, i on je povukao zakon po kome se ostavljaju stari ljudi u planinama i naredio je da se sa njima mora lepo postupati.

2. Kraljica Videhe u Indiji je jednom sanjala belog slona koji je imao šest kljova. Ona je žudela za tim kljovama i preklnjala je kralja da joj ih doneše. Iako mu se zadatak činio nemogućim, kralj koji je voleo kraljicu vrlo mnogo, ponudi nagradu bilo kom lovcu koji bi izvestio da je našao takvog slona.

Način pročišćavanja

Desilo se da je baš takav slon sa šest kljova postojao u planinama Himalaja, i on se vežbao za dostizanje Budine Suštine. Taj slon je jednom spasao život nekom lovcu duboko u planinama i ovaj je bezbedno mogao da se vrati u svoju zemlju. Lovac se pak, zaslepljen velikom nagradom, zaboravivši ljubaznost koju mu je slon ukazao, vratio u planinu da ubije slona.

Lovac se, znajući da slon traga za Budinom Suštinom, preruši u budističkog sveštenika i, tako uhvativši slona na prevaru, rani ga otrovnom strelo.

Znajući da mu je kraj blizu i da je lovcem ovladala ovozemska strast za nagradom, slon se sažali nad njim i zakloni ga među svojim nogama od besa ostalih osvetoljubivih slonova. Tada slon upita lovca zašto je učinio takvu glupost. Lovac mu ispriča o nagradi i reče mu da je želeo njegovih šest kljova. Slon odmah odlomi kljove udarajući ih o drvo i dade ih lovcu govoreći: „Ovom ponudom sam završio svoje pripremanje za dostizanje Budine Suštine i rodiću se u Čistoj Zemlji. Kada postanem Buda, pomoći će ti da se osloboдиš svoje tri osnovne strele: pohlepe, besa i gluposti.”

Način pročišćavanja

3. U čestaru u podnožju Himalaja živeo je jednom papagaj skupa sa mnogo drugih životinja i ptica. Jednog dana buknu vatru u čestaru zbog trenja bambusovih stabljika pri jakom vetruscu te ptice i životinje, preplaštene, nađoše se u pometnji. Sažalivši se na njihov strah i patnju, i želeći da uzvrati ljubaznost koju je primio u bambusovom čestaru, gde je mogao da se skloni, papagaj pokuša da učini sve što je u njegovoj moći da ih spase. On se zagnjurivao u obližnje jezero i preletao preko vatre, otresajući kapi vode sa svog perja, da bi ugasio vatru. Vredno je to ponavljao, srca punog samilosti, iz zahvalnosti prema čestaru.

Taj njegov duh dobrote i samopožrtvovanja primetio je nebeski bog, koji siđe s neba i reče papagaju: „Ti imаш smeo duh, ali šta misliš da postigneš sa nekoliko kapi vode protiv ove velike vatre? ” Papagaj odgovori: „Ne postoji ništa što se ne može postići duhom zahvalnosti i samopožrtvovanja. Pokušaću stalno iznova, a zatim opet u sledećem životu.” Veliki bog bio je zadivljen papagajevim duhom i oni su zajedno ugasili vatru.

4. Jednom je na Himalajima živila ptica sa jednim telom i dve glave. Jednom jedna od glava primeti da druga jede neko slatko

Način pročišćavanja

voće i oseti ljubomoru i reče sama sebi: „E, onda ču ja da jedem otrovno voće!” I tako je pojela otrov i čitava ptica je umrla.

5. Jednom su se glava i rep zmije posvađali oko toga ko bi trebalo da bude napred. Rep reče glavi: „Ti uvek vodiš, to nije u redu, trebalo bi da me pustiš da ja ponekad vodim.” Glava odgovori: „Po zakonu naše prirode ja treba da budem glava; ne mogu da promenim mesto sa tobom.”

Ali svađa se nastavila i jednog dana se rep priveza za drvo i tako spreči glavu da nastavi. Kada se glava umorila od borbe, rep učini po svojoj volji i kao posledica zmija upade u vatru i izgore.

U svetu prirode uvek postoji određeni red i sve ima svoju ulogu. Ako se ovaj red poremeti, uloge se prekinu i čitav poredak će se uništiti.

6. Bio jedan čovek koji se vrlo lako ljutio. Jednom su dva čoveka pred njegovom kućom pričala o njemu. Jedan reče drugome: „On je dobar čovek, ali je vrlo netrpeljiv; plahe je naravi i brzo se ljuti.” Onaj čovek, čuvši primedbu, istrča iz kuće i napade ova dva čoveka, udarajući ih, šutirajući i ozleđujući.

Način pročišćavanja

Kada se mudrom čoveku ukaže na njegove greške, on će razmisliti o njima i ispraviće svoje ponašanje. Kada se glupom čoveku ukaže na njegovo loše ponašanje, on ne samo da neće biti zahvalan na savetu, već će verovatno i ponoviti istu grešku.

7. Bio jednom neki bogat ali glup čovek. Kada je video prekrasnu trospratnu kuću drugog čoveka, on mu pozavide i odluči da sagradi istu takvu kuću, pošto je sâm sebe smatrao isto tako bogatim. On pozva drvodelju i naredi mu da je sagradi. Drvodelja pristade i odmah poče da gradi temelj, prvi sprat, drugi sprat, pa onda treći sprat. Bogataš, videvši to, razdraženo primeti: „Ja ne želim ni temelj, ni prvi ni drugi sprat; ja samo želim prekrasan treći sprat. Sagradi ga brzo.”

Glupi ljudi uvek misle samo na rezultate i nestrpljivi su za napore koje treba uložiti da se dođe do dobrih rezultata. Ne može se ništa dobro postići bez odgovarajućeg napora, isto kao što ne može biti trećeg sprata bez temelja i prvog i drugog sprata.

8. Neki glupi čovek je jednom kuvao med. Njegov prijatelj iznenada naiđe i glupi čovek požele da ga ponudi medom, ali pošto je med bio previše vruć on poče da ga hlađi lepezom, ne pomerajući ga sa vatre.

Način pročišćavanja

Isto tako je nemoguće dobiti med mirne mudrosti, a da se prethodno ne skloni sa vatre ovozemaljskih strasti.

9. Bila jednom dva đavola što su se čitav dan svađala i raspravljalala oko kutije, štapa i pâra cipela. Jedan čovek ih, u prolazu, upita: „Zašto se raspravljate o ovim stvarima? Kakvu to magičnu moć one imaju da vi treba da se svađate čije će biti? ”

Đavoli mu objasniše da iz kutije mogu da dobiju što god požele – hranu, odeću ili blaga; uz pomoć štapa mogu da savladaju sve svoje neprijatelje; a uz pomoć cipela mogu da putuju kroz vazduh.

Kada je to čuo, čovek reče: „Zašto se svađate? Ako biste otišli na nekoliko minuta, ja bih smislio kako da pravedno podelite te stvari.” Tako se dva đavola povukoše, i čim su otišli čovek obu cipele, zgrabi kutiju i štap i ode kroz vazduh.

„Đavoli” predstavljaju ljude nevernih shvatanja. „Kutija” označava poklone koji su učinjeni iz milosrđa; oni ne shvataju koliko se dobra može proizvesti iz milosrđa. „Štap” znači vežbanje koncentracije uma. Ljudi ne shvataju da vežbom duhovne koncentracije uma, mogu da potčine sve ovozemaljske strasti. „Par cipela”

Način pročišćavanja

označava čiste misli i ponašanje, što će ih odvesti daleko od svih strasti i rasprava. Ne znajući to, oni se svađaju i raspravljaju o kutiji, štapu i cipelama.

10. Jednom davno je jedan čovek putovao sam. Došao je u praznu kuću predveče i odlučio da tu provede noć. Oko ponoći jedan đavo doneše leš i ostavi ga na podu. Ubrzo zatim, dođe drugi đavo tvrdeći da je leš njegov i oni se posvađaše oko toga.

Zatim prvi đavo reče da je beskorisno svađati se i dalje i predloži da prepuste sudiji da odluči vlasnika. Drugi đavo se složi s tim i ugledavši čoveka kako se krije u uglu, reče mu da odluči o vlasništvu. Čovek je bio užasno uplašen, jer je dobro znao da ma koju odluku donese razljutiće đavola koji izgubi i ovaj će tražiti osvetu i ubiće ga, ali je ipak odlučio da kaže istinu o onome čemu je bio svedok.

Kao što je i očekivao, to je naljutilo drugog đavola, koji zgrabi jednu čovekovu ruku i otrgnu je, ali prvi đavo je zameni rukom

Način pročišćavanja

što je uze sa leša. Razlučeni đavo otrgnu čoveku drugu ruku; ali prvi đavo mu je odmah zameni drugom rukom sa leša. I tako su nastavili sve dok obe ruke, obe noge, glava i telo nisu bili otrgnuti i zamenjeni odgovarajućim delom sa leša. A onda dva đavola, videvši čovekove delove tela razbacane po podu, pokupiše ih, proždraše i odoše likujući.

Jadni čovek koji je potražio zaklon u napuštenoj kući, bio je uz nemiren nesrećom što ga je snašla. Delovi tela koje su mu đavoli pojeli bili su delovi što su mu ih njegovi roditelji podarili, a delovi koje je on sada imao pripadali su lešu. Ko je on, na kraju? Videvši sve to, nije mogao da shvati i polude te odluta od kuće. Došavši do hrama, on uđe i ispriča sve svoje nevolje svešteniku. Ljudi mogu da shvate pravo značenje bezličnosti u ovoj priči.

11. Jednom je lepa i dobro obučena žena posetila jednu kuću. Gospodar kuće je upita ko je; a ona odgovori da je boginja bogatstva. Gospodar kuće je bio oduševljen i zato se lepo ponašao prema njoj.

Način pročišćavanja

Uskoro se pojavi druga žena koja je bila ružnog izgleda i bedno obučena. Gospodar je upita ko je ona i žena odgovori da je ona boginja siromaštva. Gospodar je bio uplašen i pokušao je da je izbací iz kuće, ali je žena odbila da ode, govoreći: „Boginja bogatstva je moja sestra. Između nas postoji dogovor da nikada nećemo živeti odvojeno, – ako me izbacíš i ona mora sa mnom.” I zaista, čim je ružna žena otišla, i druga žena nestade.

Rođenje ide sa smrću. Sreća ide sa nesrećom. Loše stvari prate dobre. Čovek treba to da shvati. Glupi ljudi se plaše nesreće i teže za srećom, ali oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju preći i preko sreće i preko nesreće i osloboditi se svih vezanosti za ovozemaljske stvari.

12. Jednom je živeo siromašni umetnik koji je napustio dom, ostavivši ženu, u potrazi za srećom. Posle tri godine teške borbe, on je uštedeo tri stotine grumenova zlata i odlučio je da se vrati kući. Na putu kući on dođe do velikog hrama gde se održavao veliki obred žrtvovanja. On je bio zadivljen i pomislio je: „Do sada sam mislio samo na sadašnjost; nikada nisam razmišljao o budućoj sreći. Ovo je moja sreća što sam naišao na ovo mesto; moram iskoristiti to da posejem seme zasluga.” Razmišljajući tako, on velikodušno

Način pročišćavanja

pokloni svu svoju ušteđevinu hramu i vrati se kući bez prebijene pare.

Kad je stigao kući, žena mu prebaci što joj nije doneo nešto novca da joj pomogne. Siromašni umetnik odgovori da je uštедeo nešto novca, ali ga je ostavio na mestu na kome će biti sigurno. Kada ga je nateralala da joj kaže gde ga je sakrio, on priznade da ga je predao sveštenicima jednog hrama.

Ovo razljuti ženu i ona izgrdi svog muža, i najzad predade stvar mesnom sudiji. Kada je sudija upitao umetnika koja je njegova odbrana, umetnik reče da nije glupo postupio, jer on je taj novac zaradio tokom duge i teške borbe i želeo je da ga iskoristi kao seme za buduću sreću. Kada je došao do hrama, učinilo mu se da je to polje gde treba da posadi svoje zlato kao seme za sreću. A zatim je dodao: „Kada sam sveštenicima dao zlato činilo mi se da odbacujem svu pohlepu i cicijašluk iz misli, i shvatio sam da pravo bogatstvo nije zlato nego um.”

Sudija je pohvalio umetnikov duh, a i svi koji su čuli za to pokazali su svoje odobravanje, pomažući mu na razne načine. Tako su umetnik i njegova žena zakoračili u večnu sreću.

Način pročišćavanja

13. Neki čovek koji je živeo pored groblja čuo je jedne noći glas kako ga zove iz groba. Bio je suviše plašljiv da bi sam ispitao stvar, ali je sledećeg dana to pomenuo hrabrom prijatelju, koji je odlučio da ispita to mesto kada se glas javi iduće noći.

Dok se plašljivi čovek tresao od straha, njegov prijatelj ode na groblje i zaista isti glas se čuo iz groba. Prijatelj upita ko je i šta hoće. Glas iz zemlje odgovori: „Ja sam skriveno blago koje je odlučilo da se preda nekome. Ponudio sam se prošle noći jednom čoveku, ali je ovaj bio isuviše plašljiv da me potraži, i zato će se predati tebi koji to zaslужuješ. Sutra ujutru će ti doći u kuću sa mojih sedam pratilaca.”

Prijatelj reče: „Čekaću te, ali molim te reci mi kako da se ophodim prema vama.” Glas odgovori: „Doći ćemo u svešteničkoj odori. Spremi za nas sobu sa vodom; operi telo i očisti sobu, i napravi sedišta za nas i osam činija pirinčane kaše. Posle jela treba da nas odvedeš, jednog po jednog, u zatvorenu sobu, gde ćemo se pretvoriti u čupove sa zlatom.”

Sledećeg jutra čovek opratio svoje telo i očistio sobu, kao što mu je rečeno, i sačekao osam sveštenika da dođu. U određeno vreme oni

Način pročišćavanja

se pojaviše i on ih ljubazno primi. Pošto su pojeli hranu, on ih odvede, jednog po jednog, u zatvorenu sobu, gde se svaki sveštenik pretvori u čup pun zlata.

Bio jedan pohlepan čovek u tom selu koji je doznao za taj događaj, i poželeo je čupove sa zlatom. On pozva osam sveštenika u svoju kuću. Posle jela odvede ih u zatvorenu sobu, ali umesto da se pretvore u čupove zlata, oni se naljutiše i prijaviše pohlepnog čoveka policiji koja ga uhapsi.

Što se tiče plašljivog čoveka, kada je čuo da je glas iz groba doneo bogatstvo hrabrom čovetu, on ode u kuću hrabrog čoveta i pohleplno zatraži zlato, tvrdeći da je ono njegovo, jer se glas prvo njemu obratio. Kada je plašljivko pokušao da odnese čupove, on u njima nađe puno zmija kako dižu glave, spremne da ga napadnu.

Kralj ču za to i odredi da čupovi pripadnu hrabrom čovetu i objavi sledeću primedbu: „Sve na svetu se tako događa. Glupi ljudi su gramzivi samo za dobrim rezultatima, ali su suviše plašljivi da ih

Način pročišćavanja

dostignu i zato stalno doživljavaju neuspehe. Oni nemaju ni vere ni hrabrosti da se suoče sa večnim borbama uma, uz čiju pomoć jedino možemo postići pravi mir i sklad.”

DRUGA GLAVA

PRAKTIČAN NAČIN DOSTIZANJA

I

TRAGANJE ZA ISTINOM

1. U potrazi za istinom postoje određena pitanja koja nisu bitna. Od čega je sastavljen svemir? Da li je večan? Postoje li ili ne granice svemira? Na koji način je složena ova ljudska zajednica? Ako ljudi odgode svoju potragu i sprovođenje Prosvetljenja dok ne reše takva pitanja, umreće pre nego što nađu put.

Recimo da čoveka probode otrovna strela, a njegovi rođaci i prijatelji se skupe da pozovu hirurga da mu izvadi strelu i previje ranu.

Ako bi se ranjenik usprotivio tome govoreći: „Sačekajte malo. Pre nego što je izvadite želim da znam ko je odapeo ovu strelu? Muškarac ili žena? Da li je to bio neko plemenit ili seljak? Od čega je luk bio napravljen? Je li bio veliki ili mali luk iz koga je odapeta

Praktičan način dostizanja

strela? Da li je bio napravljen od drveta ili od bambusa? Od čega je bila napravljena tetiva luka? Od vlakna ili od creva? Da li je strela od trske ili od šaše? Koja su pera upotrebljena? Pre nego što izvučete strelu, želim da znam sve o tome.” Šta bi se onda dogodilo?

Pre nego što bi sva ta obaveštenja bila skupljena, bez sumnje bi otrov imao vremena da prođe kroz čitav sistem i čovek bi umro. Prva dužnost je da se odstrani strela, i da se spreči širenje otrova.

Kada vatrica strasti ugrožava svet, nije bitan sastav kosmosa; koji je idealan oblik ljudske zajednice, nije tako bitno da bi se time bavili.

Pitanje da li kosmos ima granice ili je bezgraničan, može da sačeka dok se ne nađe način da se ugase vatre rođenja, starosti, bolesti i smrti; u prisustvu bede, jąda, patnje i umiranja, čovek prvo mora da traga za načinom da reši ove probleme i da se posveti sprovođenju tog načina.

Budino učenje sadrži ono što je bitno znati, a ne ono nebitno. To znači da ono uči ljude da moraju da uče ono što treba da uče,

Praktičan način dostizanja

da otklone ono što treba da otklone, da vežbaju ono za šta treba da postanu prosvetljeni.

Zato, ljudi najpre treba da spoznaju šta je najbitnije, koji problem treba prvo rešiti, šta ih najviše pritiska. Da bi sve to uradili moraju prvo da počnu da vežbaju svoj um; a to znači, moraju prvo pronaći kontrolu uma.

2. Zamislimo da čovek ode u šumu da donese nešto malo srži drveta i vrati se sa naramkom granja i lišća, misleći da je obezbedio ono po šta je pošao; zar ne bi ispaо glup ako je zadovoljan korom drveta umesto srži drveta po koju je krenuo? Ali upravo to mnogi ljudi rade.

Čovek traži stazu koja će ga odvesti od rođenja, starosti, bolesti, i smrti, ili od bede, jada, patnje i umiranja; pa ipak, on kratko vreme sledi stazu, primeti neznatan napredak i odmah postane ponosan, uobražen i ohol. On je kao čovek koji je tražio srž a otiašao zadovoljan naramkom granja i lišća.

Praktičan način dostizanja

Drugi opet, koji se zadovolji napretkom postignutim sa malo uloženog truda, napušta dalje napore i postaje ponosan i uobražen; on nosi samo naramak granja, umesto srži koju je tražio.

A treći opet, shvatajući da mu um postaje mirniji a misli jasnije, takođe napušta napore i postaje ponosan i uobražen. On ima naramak kore umesto srži koju je tražio.

A četvrti opet, postaje ponosan i uobražen jer je primetio da je stekao određeni dar intuitivnog posmatranja; on ima naramak drvenih vlakana umesto srži drveta. Svi oni koji se lako zadovoljavaju svojim nedovoljnim naporima postaju oholi i nadmeni, napuštaju napore i lako zapadaju u lenjost. Svi ovi ljudi će se neminovno ponovo susresti sa patnjom.

Oni koji tragaju za pravim putem ka Prosvetljenju ne smeju očekivati lak zadatak ili zadatak prijatan zbog ponuda iz poštovanja, počastovanja ili privrženosti. A zatim, ne smeju ceniti beznačajan napredak u miru, znanju ili posmatranju, postignut uz mali napor.

Najpre, čovek treba da raščisti u mislima osnovnu i suštinsku prirodu ovog sveta života i smrti.

Praktičan način dostizanja

3. Svet nema materije sam po sebi. To je jednostavno ogroman skup uzroka i uslova, čije je poreklo jedino i isključivo u aktivnosti uma, što su ih podstakla neznanja, lažna mašta, strasti i zaluđenost. To nije nešto spoljašnje o čemu um ima pogrešnu predstavu; svet nema materije uopšte. Pojavio se iz procesa u umu, pokazujući njegove sopstvene zablude. Utemeljen je i izgrađen iz strasti uma, iz patnje i borbi svojstvenih bolu, prouzrokovanim sopstvenom pohlepom, besom i glupošću. Ljudi koji tragaju za putem ka Prosvjetljenju treba da budu spremni da se bore protiv takvoguma, da bi dostigli svoj cilj.

4. „Oh, ume moj! Zašto tako nemirno lebdiš nad promenjivim okolnostima života? Zašto me činiš tako zbumjenim i nemirnim? Zašto me teraš da sakupljam toliko mnogo stvari? Ti si kao plug što se rasprsne na komade i pre nego što počne da ore; ti si kao kormilo što ga uklone baš kad se upuštaš u lutanje morem života i smrti. Od kakve su koristi ta mnoga ponovna rađanja ako ne iskoristimo dobro ovaj život?

„Oh, ume moj! Jednom si učinio da se rodim kao kralj, a zatim si učinio da se rodim kao prognani i da molim za svoju

Praktičan način dostizanja

hranu. Ponekad učiniš da se rodim u nebeskim palatama i da živim u luksuzu i zanosu; zatim me zagnjuriš u vatre pakla.

„Oh, moj glupi, glupi ume! Tako si me vodio duž raznih staza i ja sam bio poslušan i pokoran tebi. Ali sada kada sam čuo Budino učenje, ne uz nemiruj me više, nemoj mi prouzrokovati više patnje, već dozvoli da tragamo zajedno za Prosvetljenjem, skromno i strpljivo.

„Oh, ume moj! Kad bi samo mogao da shvatiš da je sve nematerijalno i prolazno; kad bi samo naučio da ne grabiš stvari; da ne žudiš za njima, da ne daješ oduške pohlepi, besu i gluposti; tada bismo mogli da putujemo mirno. I tada, prekinuvši okove strasti mačem mudrosti, i neuznemireni promenjivim okolnostima prednostima ili neprilikama, dobrim ili zlim, gubitkom ili dobitkom, hvalom ili pogrdom – mogli bismo da živimo u miru.

„Oh, dragi ume moj! Ti si bio taj koji je prvi probudio veru u nama; ti si bio taj koji si predložio da tragamo za Prosvetljenjem. Zašto se opet tako lako predaješ pohlepi, ljubavi prema udobnosti i prijatnim uzbudnjima?

„Oh, ume moj! Zašto juriš tamo-amo bez određenog cilja?

Praktičan način dostizanja

Hajde da pređemo ovo divlje more zabluda. Do sada sam se ponašao kako si ti to želeo, ali sada se ti moraš ponašati kako ja to želim, i zajedno ćemo slediti Budino učenje.

„Oh, dragi ume moj! Ove planine, reke i mora su promenjivi i izazivaju bol. Gde ćemo u ovom svetu zabluda tragati za mirom? Hajde da sledimo Budino učenje i da pređemo na drugu obalu Prosvetljenja.“

5. Tako oni koji zaista tragaju za putem ka Prosvetljenju određuju uslove svome umu. Zatim nastavljaju sa odlučnom rešenošću. Iako zlostavljeni od jednih i nipodaštavani od drugih, oni nastavljaju neuznemireni. Oni se ne ljute ako ih udaraju pesnicama, gađaju kamenjem ili ranjavaju mačevima.

Čak i ako im neprijatelj odseče glavu sa tela, um ne sme biti uznnemiren. Ako dozvole da im se um pomrači zbog stvari zbog kojih pate, oni ne slede Budino učenje. Oni moraju da budu odlučni bez obzira šta im se događa, moraju ostati nepokolebivi, neuzdrmani, moraju stalno zračiti mislima saosećanja i dobre volje. Dopusti nepravdi da dođe, i nesreći, ali ipak moraš uspeti da ostaneš neuzdrman i miran u svome umu, ispunjenom Budinim učenjem.

Praktičan način dostizanja

Da bi dostigao Prosvetljenje, čovek mora da pokuša da ostvari neostvarivo i da izdrži neizdrživo. Čovek mora da dâ sve od sebe, do poslednjeg. Ako mu kažu da mora da ograniči hranu na jedno zrno pirinča dnevno, da bi dostigao Prosvetljenje, on će samo to jesti. Ako ga put ka Prosvetljenju vodi kroz vatru, on će nastaviti.

Ali čovek ne sme da čini te stvari ni sa kakvom zadnjom namerom. Treba da ih čini zato što je to mudro, zato što je to pravo činiti. Čovek treba to da čini iz samilosti, kao što majka čini stvari za svoje malo dete, za svoje bolesno dete, ne misleći na svoju sopstvenu snagu ili udobnost.

6. Jednom je živeo kralj koji je voleo svoj narod i svoju zemlju i vladao njima mudro i dobro i zato je njegova zemlja napredovala i živela u miru. On je uvek tragaо za većom mudrošću i Prosvetljnjem; čak je ponudio nagradu bilo kome ko bi ga približio nekom vrednom učenju.

Njegova istrajnost i mudrost najzad padaše u oči bogovima, ali oni odlučiše da ga iskušaju. Bog, prerušen u đavola, pojavi se pred kapijom kraljeve palate, i zatraži da ga izvedu pred kralja, pošto ima sveto učenje za njega.

Praktičan način dostizanja

Kralj, srećan da čuje tu poruku, ljubazno ga primi i zamoli da ga pouči. Đavo uze strašan oblik i zatraži hranu, govoreći da ne može da ga poduči dok ne dobije hranu koju voli. Razna hrana bi ponuđena đavolu, ali on je uporno tražio toplo ljudsko meso i krv. Princ-naslednik dade svoje telo, a kraljica svoje, ali je đavo još uvek bio nezadovoljan i zatražio je kraljevo telo.

Kralj reče da je voljan da dâ svoje telo, ali zamoli da prvo čuje učenje, pre nego što podari svoje telo.

Bog mu saopšti sledeće mudro učenje: „Beda proističe iz pohote i strah proističe iz pohote. Oni koji uklone pohotu nemaju ni straha ni bede.” Iznenada bog povrati svoj pravi lik, a princ i kraljica se pojaviše opet u svojim telima.

7. Jednom je živeo čovek koji je tragao za Istinitim Putem na Himalajima. Nisu ga zanimala sva ovozemaljska blaga ni svi nebeski užasi, već je tragao za učenjem koje će otkloniti sve zablude uma.

Bogovi su bili zadivljeni njegovom istrajnošću i iskrenošću, te su odlučili da iskušaju njegov um. I tako se jedan od bogova preruši

Praktičan način dostizanja

u đavola i pojavi se na Himalajima, pevajući: „Sve se menja, sve nastaje i nestaje.”

Ovaj što je tragao, ču pesmu koja mu se veoma dopade. Bio je oduševljen, kao da je našao potok hladne vode za njegovu žed, ili kao kad bi rob neočekivano bio oslobođen. On reče sam sebi: „Najzad nađoh istinsko učenje, za kojim sam tragao tako dugo.” On poče da prati glas i najzad naiđe na strašnog đavola. Uznemirenog uma, on priđe đavolu i reče: „Da li si ti pevao svetu pesmu što sam je upravo čuo? Ako si to bio ti, molim te pevaj još malo!”

Đavo odgovori: „Da, bila je to moja pesma, ali ne mogu više da pevam dok ne pojedem nešto; umirem od gladi.”

Čovek ga je usrdno molio da peva još malo, govoreći: „Ona ima sveto značenje za mene i tragao sam za njenim učenjem dugo vremena. Čuo sam samo jedan deo, molim te, dozvoli da čujem još.”

Đavo opet reče: „Umirem od gladi, ali ako okusim toplog ljudskog mesa i krvi, završiće pesmu.”

Čovek, u strasnoj želji da čuje učenje, obeća đavolu da može da uzme njegovo telo pošto čuje učenje. Tada đavo otpeva celu pesmu.

Praktičan način dostizanja

Sve se menja,
Sve nastaje i nestaje,
Postoji savršeni mir
Kad čovek prevaziđe život i umiranje.

Čuvši to, čovek se, pošto najpre ispisa pesmu na stenama i drveću unaokolo, tiho uzvera uz drvo i baci se đavolu pred noge, ali đavo beše nestao, i umesto njega, bog što je zračio svetlošću, primi čovekovo telo nepovređeno.

8. Jednom davno živeo je Sadaprarudita, vredno tragajući za pravim putem. On je odbacio svaki izazov zarade i počasti i tragao je za putem po cenu života. Jednog dana javi mu se glas s neba, govoreći: „Sadaprarudita! Idi pravo ka istoku! Ne misli na vrućinu ili hladnoću, ne obraćaj pažnju na ovozemaljske pohvale ili prezir, neka te ne uznemiruje razlika između dobra i zla, već samo idi ka istoku. Na dalekom istoku naći ćeš pravog učitelja i postići ćeš Prosvetljenje.”

Sadaprarudita je bio vrlo zadovoljan što je dobio tako određena uputstva i odmah je krenuo na put ka istoku. Ponekad je spavao gde bi ga noć zatekla, na usamljenom polju ili u divljoj planini.

Praktičan način dostizanja

Kao stranac u tuđoj zemlji trpeo je mnoga poniženja; jednom se prodao u ropstvo, prodajući svoje sopstveno telo zbog gladi, ali najzad nađe pravog učitelja i zamoli ga za uputstvo.

Postoji izreka: „Dobre stvari su skupe” i Sadaprarudita otkri da je to istina u njegovom slučaju, jer je imao mnogo teškoća na putovanju u potrazi za putem. Nije imao para da kupi nešto sveća i tamjana, da ih ponudi učitelju. Pokušao je da ponudi svoje usluge nekome, ali niko ga nije čuo. Kao da ga je zao duh pratio kud god bi se okrenuo. Put ka Prosvetljenju je težak i može čoveka da staje života.

Najzad Sadaprarudita dođe do samog učitelja i suoči se sa novom teškoćom. Nije imao hartije na kojoj bi mogao da beleži, a ni četkice ni mastila kojom bi pisao. Tada on probode ručni zglob nožem i pribeleži sopstvenom krvlju. Na taj način je sačuvao dragocenu Istinu.

9. Jednom je živeo dečak po imenu Sudana, koji je takođe žudeo za Prosvetljenjem i vredno tragao za putem. Od ribara je naučio zanat mora. Od lekara je naučio saosećanje prema bolesnim ljudima u njihovim patnjama. Od bogataša je naučio da je štednja sitnine

Praktičan način dostizanja

tajna njegovog bogatstva i razmišljao je kako je neophodno sačuvati svaku sitnicu stečenu na putu ka Prosvetljenju.

Od sveštenika, koji je meditirao, naučio je da čist i spokojan um ima čarobnu moć da pročisti i umiri druge umove. Jednom je sreo ženu izuzetne ličnosti i bio je zadvljen njenim blagonaklonim duhom, i od nje je naučio da je milosrđe plod mudrosti. Jednom je sreo starog latalicu koji mu ispriča da je morao da se uspenje uz planinu od mačeva i da prođe kroz dolinu vatre, da bi stigao na određeno mesto. Tako je Sudana iz njegovog iskustva naučio da se pravo učenje može steći iz svega što se vidi ili čuje.

On se naučio strpljenju od siromašne, hrome žene; naučio je lekciju jednostavne sreće, gledajući decu kako se igraju na ulici; a od nekih nežnih i smernih ljudi, koji nikada nisu ni pomislili da požele bilo šta što bi bilo ko drugi poželeo, naučio je tajnu življena u miru s ostalim svetom.

Naučio je lekciju skladnosti gledajući mešanje dima tamjana, a lekciju blagodarenja iz aranžiranja cveća. Jednog dana, prolazeći kroz šumu, on se odmori pod plemenitim drvetom, i primeti tanušnu klicu kako raste u blizini srušenog i istrulelog drveta, i to ga nauči lekciji o nestalnosti života.

Praktičan način dostizanja

Sunčeva svetlost danju i treperenje zvezda noću, stalno su osvežavale njegov duh. Tako je Sudana iskoristio iskustvo svog dugog puta.

Zaista, oni koji tragaju za Prosvetljenjem, moraju da misle o svojim umovima, kao o zamkovima, i da ih ukrašavaju. Moraju širom otvarati kapije svog uma Budi i, s poštovanjem i skromno, moraju ga pozvati da uđe u najdublje prostorije, da bi mu tamo ponudili mirisni tamjan vere i cveće zahvalnosti i radosti.

II

NAČIN VEŽBANJA

1. Za one koji tragaju za Prosvetljenjem postoje tri načina vežbanja koji se moraju shvatiti i slediti. Prvo, disciplina za praktično ponašanje; drugo, pravilno usredsređivanje uma i, treće, mudrost.

Šta su discipline? Svako, bio on običan čovek ili tragao za putem, trebalo bi da sledi pravila za dobro ponašanje. Trebalo bi da kontroliše kako um tako i telo, i da čuva kapije svojih pet čula. Trebalo bi da se boji i najmanjeg zla i iz trenutka u trenutak bi trebalo da teži da čini samo dobra dela.

Praktičan način dostizanja

Šta se podrazumeva pod usredsređenošću uma? To znači brzo pobeći od pohlepnih i zlih strasti čim se pojave i održati um čistim i spokojnim.

Šta je mudrost? To je sposobnost da se savršeno razume i strpljivo prihvati Četvorostruka Uzvišena Istina, da se spoznaju patnje i njena priroda; da se spozna izvor patnje, da se zna šta čini kraj patnje, i da se spozna Uzvišeni Put koji vodi ka kraju patnje.

Oni koji marljivo slede ova tri načina vežbanja, mogu se s pravom nazvati Budinim učenicima.

Pretpostavimo da magarac, koji nema ni lep oblik, ni glas, ni rögove kao krava, prati krdo krava i izjavi: „Gledajte, i ja sam krava.” Da li bi mu iko verovao? Isto je tako ludo kad čovek ne sledi tri načina vežbanja, već se hvali da on traga za putem ili da je Budin učenik.

Pre nego što seljak požanje žetvu u jesen, on prvo mora da poore zemlju, da poseje seme, da navodni zemlju, da počupa korov kad se pojavi u proleće. Slično tome, onaj koji traga za Prosvetljenjem, mora da sledi tri načina vežbanja. Seljak ne može da očekuje

Praktičan način dostizanja

da vidi izdanke danas, biljke sutra, a da požanje žetu prekosutra. Tako i čovek koji traga za Prosvetljenjem ne može da očekuje da otkloni ovozemaljske strasti danas, da otkloni svaku povezanost i zle želje sutra, i da stigne do Prosvetljenja prekosutra.

Kao što je biljkama potrebna strpljiva seljakova nega, pošto je seme posejano, i za vreme promene klime i za vreme rasta biljke do ploda, tako isto i onaj što traga za Prosvetljenjem mora strpljivo i istražno da obrađuje zemlju Prosvetljenja sledeći tri načina vežbanja.

2. Teško je napredovati putem što vodi do Prosvetljenja sve dok čovek žudi za udobnošću i luksuzom i sve dok njegov um uznemiruju strasti čula. Postoji velika razlika između uživanja života i uživanja Pravoga Puta.

Kao što je već objašnjeno, um je izvor stvari. Ako um uživa u svetovnim stvarima, zabluda i patnja će neminovno uslediti, ali ako um uživa u Pravom Putu, sreća, zadovoljstvo i Prosvetljenje će sigurno uslediti.

Zato, oni koji tragaju za Prosvetljenjem treba da očuvaju svoje umove čistim i da strpljivo čuvaju i sprovode tri načina. Ako se

Praktičan način dostizanja

drže pravila, prirodno će postići usredsređivanje uma; a ako postignu usredsređivanje uma, isto tako će biti prirodno za njih da dograde mudrost, a mudrost će ih odvesti do Prosvetljenja.

Zaista, ova tri načina (držanje pravila, vežbanje usredsređivanja uma i stalno mudro ponašanje) su istinit put ka Prosvetljenju.

Ne sledeći to, ljudi su tokom dugog vremena nagomilali duhovne zablude. Oni se ne smeju raspravljati sa ovozemaljskim ljudima, već moraju strpljivo da meditiraju u svom unutrašnjem svetu čistog uma, sa ciljem da postignu Prosvetljenje.

3. Ako se analiziraju tri načina vežbanja, oni će otkriti Osmostruki Uzvišeni Put i četiri stanovišta koja treba razmotriti, četiri pravilna postupka, pet darovitosti moći koje treba upotrebiti i usavršavanje šest veština.

Uzvišeni Osmostruki Put odnosi se na: pravilno gledište, pravilno mišljenje, pravilan govor, pravilno ponašanje, pravilno izražavanje, pravilan napor, pravilnu obazrivost i pravilno usredstvovanje.

Pravilno Gledište znači temeljno shvatiti Četvorostruku Istinu, verovati u zakon uzroka i posledice i ne biti zaveden pojavama i strastima.

Praktičan način dostizanja

Pravilno Mišljenje znači rešenost da se ne neguju strasti, da se ne bude pohlepan ni besan i da se ne čine zla dela.

Pravilan Govor znači izbegavanje lažnih reči, ispraznih reči, nepravednih reči i dvoličnosti.

Pravilno Ponašanje znači ne uništiti bilo koji život, ne krasti, ne izvršiti preljubu.

Pravilno Izražavanje znači izbegavanje bilo kakvog života koji bi doneo sramotu.

Pravilan Napor znači polušati da daš sve od sebe, požrtvovano, s pravim ciljem.

Pravilna Obazrivost znači zadržati čist i misao um.

Pravilno Usredsređivanje znači održati um ispravnim i spokojnim zbog svoje koncentracije, težeći da se shvati čista suština uma.

4. Četiri gledišta koje treba razmotriti su: Prvo, smatrati telo nečistim, težiti da se otklone sve povezanosti za njega; drugo,

Praktičan način dostizanja

smatrati čula izvorima patnje, ma kakva njihova osećanja bola ili zadovoljstva bila; treće, smatrati da je um u stanju večnog toka, i četvrto, smatrati sve na svetu posledicom uzroka i uslova, i da ništa zauvek ne ostaje nepromenjeno.

5. Četiri pravilna postupka su: prvo, sprečiti od početka bilo kakvo zlo; drugo, otkloniti bilo kakvo zlo čim se stvori; treće, izazvati da se čine dobra dela; i četvrto, ohrabriti porast i kontinuitet dobrih dela koja su već započeta. Čovek se mora truditi da održi ova četiri postupka.

6. Pet darovitosti moći su: prvo, vera u verovanje; drugo, volja da se učini napor; treće, sposobnost budnosti; četvrto, sposobnost da usredsrediš svoj um; i peto, sposobnost da očuvaš jasnu mudrost. Ovih pet darovitosti su neophodne moći da bi se dostiglo Prosvetljenje.

7. Usavršavanje šest veština, da bi se dostigla druga dela Prosvetljenja: puta ponuda, puta držanja pravila, puta izdržavanja, puta napora, puta usredsređenja uma i puta mudrosti, Sledeći ove puteve čovek može sigurno da pređe sa obale zabluda na obalu Prosvetljenja.

Praktičan način dostizanja

Veština Ponuda oslobađa od sebičnosti; veština Pravila čini čoveka obzirnim prema pravima i udobnostima drugih; veština Izdržavanja pomaže čoveku da vlada plašljivim i besnim umom; veština Napora pomaže čoveku da bude marljiv i veran; veština Usredsređivanja pomaže čoveku da vlada lutalačkim i bezvrednim umom; i veština Mudrosti pretvara mračan i zbrkan um u jasnog i prodornog posmatrača.

Ponude i držanje Pravila čine temelj neophodan da se na njega dogradi veliki zamak. Izdržavanje i Napor su zidovi zamka koji ga štite od spoljnih neprijatelja. Usredsređivanje i Mudrost su lični oklop što brani čoveka od napada života i smrti.

Ako čovek poklanja samo kad je to neophodno, ili zato što je lakše dati nego ne dati, to jeste ponuda, svakako, ali nije Istinska Ponuda. Istinska Ponuda dolazi od saosećajnog srca, pre nego što se bilo šta zatraži, i Istinska Ponuda je ona što se stalno nudi, a ne povremeno.

Nije Istinska Ponuda ni kada posle nje uslede osećanje žaljenja ili samohvalisanja; Istinska Ponuda je ona koja se ponudi sa

Praktičan način dostizanja

zadovoljstvom, zaboravljajući na sebe kao davaoca, na onoga koji prima, i na sâm poklon.

Istinska Ponuda spontano proistiće iz čovekovog čistog samilosnog srca, bez razmišljanja o bilo kakvom uzvraćanju, sa jedinom željom da se uđe u život Prosvetljenja zajedno.

Postoji sedam vrsta ponuda koje mogu učiniti čak i oni koji nisu bogati. Prva je fizička ponuda. To znači ponuditi uslugu sopstvenim radom. Najuzvišenija ovakva ponuda je ponuditi sopstveni život, kao što je pokazano u priči koja će uslediti. Druga je duhovna ponuda. To znači ponuditi drugima saosećajno srce. Treća je ponuda očiju. To znači ponuditi drugima topao pogled koji će ih umiriti. Četvrto je ponuda zaštite. To znači ponuditi drugima toplu zaštitu uz osmeh. Peta je usmena ponuda. To znači ponuditi drugome tople i ljubazne reči. Šesto je ponuda mesta. To znači ponuditi drugome svoje mesto da drugi sedne. Sedmo je ponuda zaklona. To znači dopustiti drugome da proveđe noć u vašoj kući. Ove vrste ponude može učiniti bilo ko u svakodnevnom životu.

Praktičan način dostizanja

8. Jednom je živeo neki princ po imenu Satva. Jednog dana ode on sa svoja dva starija brata u šumu da se igra. Tamo ugledaše izgladnelu tigrigu, koja je očigledno bila na domaku da proždere svojih sedam mladunaca da bi utolila glad.

Starija braća pobegoše u strahu, ali Satva se uzvera uz stenu i baci se pred tigrigu da bi spasao život mlađih tigrova.

Princ Satva je učinio ovo milosrdno delo spontano, ali je u sebi razmišljao: „Ovo telo se menja i nestalno je; voleo sam ovo telo, ne misleći da ga odbacim, ali sada ga nudim tigrici da bih mogao da dostignem Prosvetljenje.” Ova misao princa Satve pokazuje njegovu istinsku odlučnost da postigne Prosvetljenje.

9. Postoje Četiri Bezgranična Stanja Uma koje treba da neguje onaj ko traga za Prosvetljenjem. To su saosećanje, nežnost, radost i mir duše. Čovek može da otkloni pohlepu negujući saosećanje; čovek može da otkloni bes nežnošću; čovek može da ukloni patnju radošću, a naviku da razdvaja prijatelje i neprijatelje može da otkloni negujući miran um.

Veliko saosećanje čini ljude srećnim i zadovoljnim; velika nežnost otklanja sve što ljude ne čini srećnim i zadovoljnim; velika sreća čini svakoga srećnim i zadovoljnim sa radosnim umom; veliki

Praktičan način dostizanja

mir vlada tamo gde su svi srećni i zadovoljni i gde mogu da se gaje jednaka osećanja prema svima.

Uz malo pažnje čovek može da neguje ova Četiri Bezgranična Stanja Uma i može se oslobođiti pohlepe, besa, patnje i misli koje mrze i vole, ali to je teško učiniti. Oslobođiti se zlog uma je isto tako teško kao oslobođiti se psa čuvara, a pravilan um se isto tako lako izgubi kao i jelen u šumi; ili zao um je tako teško otkloniti kao slova uklesana u kamenu, a pravilan um je tako lako izgubiti kao reči ispisane na vodi. Zaista, najteža stvar u životu je pripremiti se za Prosvetljenje.

10. Bio jednom jedan mlad čovek po imenu Srona, koji je bio iz bogate porodice ali jako osetljivog zdravlja. On je žarko želeo da postigne Prosvetljenje i postane učenik Blagoslovenog. Na putu ka Prosvetljenju on se toliko trudio da su na kraju njegova stopala počela da krvare.

Blagosloveni mu se sažali i reče: „Srona, dečače moj, da li si ikada kod kuće učio da sviraš na harfi? Znaš da ona ne može da proizvede zvuk ako su joj strune suviše zategnute ili suviše opuštene. Ona proizvodi zvuk kada su joj strune zategnute upravo koliko treba.“

Praktičan način dostizanja

„Priprema za Prosvetljenje je kao štimanje harfinih struna. Ne možeš da postigneš Prosvetljenje ako strune svoga uma zategneš suviše slabo ili suviše jako. Moraš biti pažljiv i postupati mudro.”

Sroni ove reči mnogo pomogoše i najzad dostiže ono što je tražio.

11. Jednom je bio jedan princ koji je vešto baratao sa pet vrsta oružja. Jednoga dana kada se vraćao sa vežbanja, on sreće čudovište čija je koža bila neprobojna.

Čudovište ga napade ali princa to nije ništa uplašilo. On odape strelu, ali ova pade ne ranivši ga. Zatim on hitnu kopljje, koje ne prodre kroz debelu kožu. Zatim on zavitla motku i džilit, ali ni oni ne povrediše čudovište. Tada upotrebi mač, ali se i ovaj polomi. Princ napade čudovište pesnicama i stopalima, ali bez rezultata, jer ga čudovište stegnu svojim ogromnim rukama i čvrsto ga pritisnu. Tada princ pokuša da upotrebi svoju glavu kao oružje, ali uzalud.

Čudovište reče: „Beskorisno je da se odupireš, proždraću te.” Ali princ odgovori: „Ti možda misliš da sam iskoristio sva moja oružja i da sam bespomoćan, ali još mi je ostalo jedno oružje. Ako me progutaš, uništiću te iznutra.”

Praktičan način dostizanja

Prinčeva hrabrost uznemiri čudovište i on upita: „Kako to možeš da učiniš?“ Princ odgovori: „Snagom Istine.“

Tada ga čudovište oslobodi i zamoli ga da ga uputi u Istinu.

Pouka ove priče je da ohrabri učenike da istraju u naporima i da se ne uplaše suočeni sa mnogim uzmicanjima.

12. Mrsko samopotrvđivanje i besramnost vređaju ljudsku vrstu, ali bešćašće i sramota štite ljudsko biće. Ljudi poštuju svoje roditelje, starije, sestre i braću, jer su osjetljivi na bešćašće i sramotu. Posle samoposmatranja pohvalno je uzdržati se od ponosa i osećati se posramljen pri posmatranju drugih.

Ako čovek poseduje pokajnički duh njegovi će gresi nestati, ali ako poseduje nepokajnički duh njegovi će se gresi nastaviti i osuditi ga zauvek.

Samo onaj ko pravilno čuje istinsko učenje i shvati njegovo značenje i povezanost sa njim samim, može imati neke koristi od tog učenja.

Ako čovek samo čuje istinsko učenje ali ga ne usvoji, on će doživeti neuspeh u traganju za Prosvetljenjem.

Praktičan način dostizanja

Vera, skromnost, poniznost, izdržljivost, i mudrost su veliki izvori snage za onoga ko traga za Prosvetljenjem. Među njima mudrost je najveća, a ostalo su samo vidovi mudrosti. Ako čovek, dok se priprema, voli ovozemaljske stvari, uživa u ispraznom razgovoru ili zaspi, on će biti povučen sa puta ka Prosvetljenju.

13. U pripremi za Prosvetljenje neki mogu ranije uspeti od drugih. Zato čovek ne sme da se obeshrabri ako vidi da drugi postaju prosvetljeni pre njega.

Kad čovek vežba streljaštvo on ne očekuje brz uspeh, već zna da će, ako strpljivo vežba, postajati sve precizniji. Reka nastaje od potočića, ali postaje sve veća dok se ne ulije u veliki okean.

Isto kao i u ovim primerima, ako čovek vežba svoje strpljenje i izdržljivost, on će sigurno postići Prosvetljenje.

Kao što je već objašnjeno, ako čovek drži širom otvorene oči svuda će videti učenje, i tako su njegove mogućnosti za Prosvetljenje beskrajne.

Jednom je živeo čovek koji je palio tamjan. Primetio je da miris niti dolazi niti odlazi, niti nastaje niti nestaje. Ovaj beznačajan događaj mu je pomogao da dostigne Prosvetljenje.

Praktičan način dostizanja

Bio jednom jedan čovek kome se trn zabo u stopalo. On oseti oštar bol i pomisli da je bol samo reakcija uma. Za tim događajem usledila je još dublja misao: da bi um mogao podivljati ako čovek ne uspe da ga kontroliše, ili da može da postane čist, ako uspe. Iz ovih misli, nešto kasnije, došlo mu je Prosvetljenje.

Bio opet neki drugi čovek koji je bio užasno škrt. Jednoga dana je razmišljao o svom pohlepnom umu, kada shvati da su te pohlepne misli samo strugotina i iver što ih mudrost može spaliti. To je bio početak njegovog Prosvetljenja.

Postoji stara izreka: „Održavaj svoj um uravnoteženim. Ako je um uravnotežen i čitav svet će biti uravnotežen.” Razmislite o ovim rečima. Shvatite da su sve razlike na svetu prouzrokovane stanovištem uma koji pravi razlike. Staza ka Prosvetljenju nalazi se u samim ovim rečima. Zaista su putevi ka Prosvetljenju bezgranični.

III

PUT VERE

1. Oni koji traže pribežište u tri blaga Bude, Darme i Samge,

Praktičan način dostizanja

nazivaju se učenicima Bude. Budini učenici pridržavaju se četiri dela kontrole uma – pravila, vera, ponuda i mudrost.

Budini učenici se drže pet pravila: ne ubij, ne kradi, ne vrši preljubu, ne laži, ne uzimaj opojna sredstva bilo koje vrste.

Budini učenici veruju u Budinu savršenu mudrost. Oni pokušavaju da se klone pohlepe i sebičnosti i da čine ponude. Oni shvataju zakon uzroka i posledice, podsećajući se prolaznosti života i prilagođavaju se normi mudrosti.

Drvo koje se nagnje ka istoku će, prirodno, i pasti na tu stranu, i tako će i oni koji slušaju Budino učenje i zadržavaju veru u njega sigurno biti rođeni u Budinoj Čistoj Zemlji.

2. Ispravno je rečeno da se oni koji veruju u tri blage Bude, Darme i Samge, nazivaju Budinim učenicima.

Buda je onaj koji je dostigao savršeno Prosvetljenje i iskoristio ga da osloboди i blagoslovi ljudski rod. Darma je Istina, duh Prosvetljenja i učenje što ga objašnjava. Samga je savršeno bratstvo onih koji veruju u Budu i Darmu.

Praktičan način dostizanja

Govorimo o Suštini Bude, o Darmi i o Bratstvu kao da su to tri različite stvari, ali one su zapravo jedno. Buda se pojavljuje u njegovoj Darmi, a ostvaruje se Bratstvom. Zato, verovati u Darmu i negovati Bratstvo znači imati veru u Budu, a imati veru u Budu znači verovati u Darmu i negovati Bratstvo.

Zato su ljudi oslobođeni i prosvetljeni jednostavno time što imaju vere u Budu. Buda je savršeno Prosvetljeni i on voli svakoga kao da mu je jedino dete. Zato ako neko smatra Budu svojim rođenim roditeljem, on se poistovećuje sa Budom i dostiže Prosvetljenje.

Oni koji tako misle o Budi biće podržani od njegove mudrosti i okađeni njegovom milošću.

3. Ništa na svetu nije korisnije nego verovati u Budu. Samo čuti Budino ime, verovati i biti zadovoljan, bar za trenutak, već je neuporedivo velika nagrada.

Zato čovek mora da se zadovoljava traženjem Budinog učenja uprkos požaru što ispunjava ceo svet.

Praktičan način dostizanja

Biće teško sresti učitelja koji može da objasni Darmu; biće još teže sresti Budu; ali biće najteže verovati u njegovo učenje.

Ali sada kada ste sreli Budu, koji se teško sreće, i kad vam je objašnjeno ono što je teško čuti, morate se radovati i verovati i imati vere u Budu.

4. Na dugom putu ljudskog života vera je najbolji saputnik; ona je najbolje osveženje na putu, i ona je najveće blago.

Vera je ruka što prima Darmu; to je čista ruka što prima sve vrline. Vera je vatra što proždire sve nečistote ovozemaljskih strasti, ona otklanja teret, i ona je vodič na našem putu.

Vera otklanja pohlepu, strah i oholost; ona uči ljubaznosti i poštovanju drugih; oslobađa čoveka od stega okolnosti; daje čoveku hrabrosti da se susretne sa teškoćama; daje čoveku snagu da prevaziđe izazove; omogućava čoveku da očuva svoja dela jasnim i čistim; i obogaćuje um mudrošću.

Praktičan način dostizanja

Vera je ohrabrenje kada je čovekov put dug i tegoban, i ona vodi do Prosvetljenja.

Vera čini da osećamo da smo u Budinom prisustvu i vodi nas tamo gde će nas Budina ruka podržati. Vera omekšava naš tvrd i sebičan um i daruje nam prijateljski duh i um pun razumevanja i saosećanja.

5. Oni koji veruju stiču mudrost da raspoznađu Budino učenje u svemu što čuju. Oni koji veruju stiču mudrost da spoznaju da je sve samo pojava koja proističe iz zakona uzroka i uslova, a zatim, daje im i milost strpljivog prihvatanja i sposobnost mirnog prilagođavanja njihovim uslovima.

Vera im daje mudrost da spoznaju prolaznost života, i milost da ih ne ojadi ma šta im se dogodilo, ili da ih ne ožalosti prolaznost života, jer znaju da, ma kako da se promene uslovi i pojave, istina života ostaje zauvek nepromenjiva.

Vera ima tri značajna vida: pokajanje, radovanje i iskreno poštovanje tuđih vrlina i velikodušno prihvatanje Budine pojave.

Praktičan način dostizanja

Ljudi treba da neguju ova tri vida vere; treba da budu osetljivi za svoja osećanja i nečistote; treba da ih se stide i da ih priznaju; treba vredno da se trude da prepoznaju dobre karakteristike i dobra dela drugih i da ih cene za njihovo dobro; treba po navici da žele da delaju sa Budom i da žive sa Budom.

Um vere je um iskrenosti; to je dubok um, um koji se iskreno raduje da bude odveden u Budinu Čistu Zemlju njegovom moći.

Zato Buda daje moć veri koja vodi ljude u Čistu Zemlju, moć koja ih pročišćava, moć koja ih štiti od samozablude. Ako veruju, makar samo na trenutak, kad čuju Budino ime koje se slavi širom sveta, biće odvedeni u njegovu Čistu Zemlju.

6. Vera nije nešto pridodato ovozemaljskom umu — to je manifestacija Budine prirode uma. Onaj ko razume Budu sâm je Buda; onaj ko veruje u Budu sâm je Buda.

Ali teško je otkriti i doći do čovekove Budine prirode; teško je održati čist um u stalnoj plimi i oseci pohlepe, besa i ovozemaljskih strasti; pa ipak vera omogućava čoveku da to učini.

Praktičan način dostizanja

U šumi otrovnog Eranda drveća, samo Eranda drveće može da raste, a ne i mirisna Čandana. Pravo je čudo ako Čandana drvo raste u šumi Eranda drveća. Isto tako, često je čudo da vera u Budu raste u srcima ljudi.

Zato, vera u verovanje u Budu zove se „vera bez korena”. To znači da nema korenja uz čiju pomoć može da raste u čovekovom umu, već ima koren u saosećajnom Budinom umu.

7. Zato je vera plodna i sveta. Ali veru je teško probuditi u besposlenom umu. Naročito postoji pet sumnji što vrebaju u senkama ljudskog uma i teže da obeshrabre veru.

Prvo, postoji sumnja u Budinu mudrost; drugo, postoji sumnja u Budino učenje; treće, postoji sumnja u osobu koja objašnjava Budino učenje; četvrto, postoji sumnja da li su pouzdani predloženi putevi i načini za dostizanje Uzvišenog Puta; i peto, ima ljudi koji zbog svog arogantnog i netrpeljivog uma mogu da posumnjuju u iskrenost onih koji razumeju i slede Budino učenje.

Praktičan način dostizanja

Zaista, ne postoji ništa strašnije od sumnje. Sumnja razdvaja ljude. Ona je otrov koji razara prijateljstvo i slama prijatne odnose. Ona je trn koji smeta i boli; ona je mač što ubija.

Počeci vere su još odavno posađeni Budinom samilošću. Ako neko veruje, onda treba to da shvati i da bude veoma zahvalan Budi na njegovoj dobroti.

Čovek nikada ne sme da zaboravi da se u njemu vera nije rodila zbog njegove sopstvene samilosti, već zbog Budine samilosti, koja je pre mnogo vremena obasjala svojom čistom svetlošću vere ljudski um i raspršila tamu njihovog neznanja. Onaj ko uživa sadašnju veru, stupio je u njihovo nasleđe.

Čak i ako živi običnim životom, čovek se može roditi u Čistoj Zemlji, postati onaj ko bûdi veru kroz Budinu dugu i stalnu samilost.

Zaista je teško ponovo se roditi u ovom svetu. Teško je čuti Darmu; teško je probuditi veru; zato svako treba da sve od sebe dâ kako bi čuo Budino učenje.

IV

SVETE IZREKE

1. „On me je zlostavljao, smejavao mi se, udario me je.” Tako čovek misli i dogod održava takve misli njegov bes se nastavlja.

Bes nikada neće nestati dogod postoje misli mržnje u umu. Bes će nestati čim se zaborave misli mržnje.

Ako je krov loše napravljen ili je oronuo, kiša će kapati u kuću; tako i pohlepa ulazi u um koji nije pravilno pripremljen ili nije pod kontrolom.

Besposličenje je prečica do smrti, a marljivost je put života; glupi ljudi su besposleni, mudri ljudi su marljivi.

Onaj ko pravi strele pokušava da mu strela bude prava; tako i mudar čovek pokušava da svoj um održi pravim.

Uznemiren um je stalno u pokretu, skače ovamo-onamo i teško ga je kontrolisati; ali miran um je spokojan; zato, mudro je držati um pod kontrolom.

Čovekov um, a ne njegov neprijatelj ili dušmanin, je taj koji ga mami na zao put.

Praktičan način dostizanja

Čovek koji štiti svoj um od pohlepe, besa i gluposti je onaj koji uživa pravi i trajan mir.

2. Upotrebiti prijatne reči, a da ih prethodno ne pripremiš, je kao divan cvet bez mirisa.

Miris cveta ne širi se uz vетар; ali čast dobrog čoveka ide i uz vетар u svet.

Noć izgleda duga onome ko pati od nesanice, a put se čini dug iznurenom putniku; tako i vreme zabluda i patnji izgleda dugo čoveku koji ne poznaje pravo učenje.

Na putu čovek treba da putuje sa saputnikom koji ima jednak um ili sa nekim čiji je um bolji; čovek bolje da putuje sam nego da putuje sa glupakom.

Neiskrenog i zlog prijatelja se treba više bojati nego divlje zveri; divlja zver može da povredi vaše telo, ali zao prijatelj će povrediti vaš um.

Dogod čovek ne može da kontroliše sopstveni um, kako može da bude zadovoljan misleći: „Ovo je moj sin” ili „Ovo je moje blago.”

Praktičan način dostizanja

Glup čovek pati od takvih misli.

Biti glup i shvatiti da si glup, bolje je nego biti glup i zamišljati da si mudar.

Kašika ne može da oseti ukus hrane koju prenosi. Slično tome, glup čovek ne može da shvati mudrost pametnog čoveka, čak i ako se udruži sa mudracem.

Sveže mleko se često sporo zgrušava; tako i grešna dela ne dovode odmah do posledica. Grešne radnje su više nalik na žiške vatre zatrpane u pesku, koje nastavljaju da gore, i na kraju će izazvati još veću vatru.

Čovek je dovoljno glup da žudi za povlasticama, unapređenjima, zaradama ili počastima, ali takve želje nikada ne mogu da donesu sreću, već će mu umesto toga doneti patnju.

Dobar prijatelj koji ukazuje na greške, nesavršenost, i prekoreva zlo, treba da se poštuje kao da otkriva tajnu nekog skrivenog blaga.

3. Čovek koji je zadovoljan kad primi dobre savete spavaće mirno, jer je njegov um zbog toga iščišćen.

Praktičan način dostizanja

Drvodelja teži da napravi pravu gredu; oružar teži da mu strela bude dobro izbalansirana; kopač kanala za navodnjavanje teži da ga napravi tako da voda glatko teče; tako i mudar čovek teži da upravlja svojim umom tako da funkcioniše glatko i iskreno.

Veliku stenu ne može da uznemiri vетар; um mudrog čoveka ne može biti uznemiren niti čašću niti nepravdom.

Savladati sebe samoga je veća pobeda nego savladati hiljade ubici.

Živeti samo jedan dan i čuti dobro učenje bolje je nego živeti sto godina ne poznajući takvo učenje.

Oni koji sebe poštuju moraju stalno paziti da se ne odaju zlim strastima. Bar jednom u životu, u njima treba da se probudi vera, bilo u mladosti, u zreloj dobi ili čak u starosti.

Svet uvek gori, gori vatrama pohlepe, besa i gluposti, čovek treba da pobegne od takvih opasnosti što pre može.

Svet je kao mehur, on je kao svilasto tkanje paukove mreže, on je kao prljavština u prljavom čupu; čovek treba stalno da štiti čistotu svog uma.

Praktičan način dostizanja

4. Izbeći svako zlo, težiti dobru, očuvati um čistim, to je suština Budinog učenja.

Izdržljivost je jedna od najtežih disciplina, ali krajnja pobeda pripada onom ko je izdržljiv.

Čovek mora da odbaci mržnju onda kada je oseti; čovek mora da odbaci jad onda kada je usred jada; čovek mora da odbaci pohlepu kada je ogrezao u pohlepi. Da bi živeo čistim, nesebičnim životom, čovek ne sme ni na šta gledati kao na svoje sopstveno, usred izobilja.

Velika je prednost biti zdrav; biti zadovoljan onim što imaš bolje je nego posedovati veliko bogatstvo; najbolji dokaz prijateljstva je kada je čovek smatrana pouzdanim; postići Prosvetljenje je najveća sreća.

Kad neko ne voli zlo, kad se oseća spokojnim, kad čovek oseća zadovoljstvo u slušanju dobrog učenja, kad gaji takva osećanja i ceni ih, čovek je oslobođen straha.

Ne vezujte se za stvari koje volite, ne održavajte netrpeljivost prema stvarima koje ne volite. Jad, strah i robovanje stvarima potiču od naših simpatija i nesimpatija.

Praktičan način dostizanja

5. Rđa nastaje iz gvožđa i uništava ga; tako se zlo rađa iz čovečijeg umra i uništava ga.

Pismo koje se ne čita iskreno ubrzo biva prekriveno prašinom; ako se kuća ne popravi kada je to potrebno, postaje zapuštena; tako i besposleni um ubrzo postaje zagđen.

Nečista dela zaprljaju ženu; škrtost zaprlja ponudu; tako zla dela ne zaprljaju samo ovaj život, već i sve koji slede.

Zagađenje kojeg se najviše treba plašiti je zagađenost neznanja. Čovek ne sme da se nada da će pročistiti svoje telo ili um sve dok se ne otkloni neznanje.

Lako je zapasti u besramlje, biti živahan i drzak kao vrana, ranjavati druge bez osećanja žaljenja zbog takvog ponašanja.

Zaista je teško osećati se ponizno, spoznati poštovanje i čast, otarasiti se svih vezanosti, očuvati čiste misli i dela, i postati mudar.

Lako je ukazivati na tuđe greške, dok je teško priznati sopstvene greške. Čovek prenosi grehe na druge ne misleći, ali krije sopstvene grehe, kao što kockar krije dodatnog keca.

Praktičan način dostizanja

Na nebu ne ostaje trag ptice, dima ili oluje; zlo učenje ne donosi Prosvetljenje; ništa na ovom svetu nije sigurno; ali prosvetljeni um se ne može uz nemiriti.

6. Kao što vitez čuva kapije svog zamka, tako čovek mora da čuva svoj um od spoljašnjih i unutrašnjih opasnosti; čovek ne sme da ga zapostavi ni za trenutak.

Svako je svoj gospodar, on je oaza na koju se može osloniti; zato, svako iznad svega treba da kontroliše sâm sebe.

Prvi koraci ka duhovnoj slobodi od ovozemaljskih stega i okova su: kontrola sopstvenog uma, prekidanje sa ispraznim razgovorima, i duboka mislenost.

Sunce čini dan svetlim, mesec čini noć prekrasnom, disciplina doprinosi ratnikovom dostojanstvu; tako tiha meditacija odlikuje onoga ko traga za Prosvetljenjem.

Onaj koji nije sposoban da pazi na svojih pet čula: očiju, ušiju, nosa, jeziku i tela, i koga izazove njegova okolina, nije čovek koji se može pripremati za Prosvetljenje. Onaj ko smelo brani kapije svojih pet čula i drži svoj um pod kontrolom je onaj ko može uspešno da se priprema za Prosvetljenje.

Praktičan način dostizanja

7. Onaj koji je pod uticajem svojih simpatija i antipatija ne može pravilno da shvati značenje okolnosti i uglavnom biva savladan njima; onaj ko je oslobođen bilo kakve vezanosti, pravilno shvata okolnosti i za njega su sve stvari nove i pune značenja.

Sreća prati nesreću, a nesreća sreću; ali kada čovek više ne pravi razliku između sreće i nesreće, dobrog i zlog dela, onda je sposoban da shvati slobodu.

Brinuti unapred ili se neprekidno kajati zbog prošlosti, to je kao odsečena i osušena trska.

Tajna zdravog tela i zdravog uma je ne tugovati za prošlošću, ne brinuti za budućnost, ne očekivati probleme, već živeti mudro i vredno za sadašnjost.

Nemojte živeti u prošlosti, ne sanjajte o budućnosti, usredsredite um na sadašnji trenutak.

Dobro je izvršiti sadašnju dužnost dobro i bez greške; ne težite da je izbegnete ili odložite do sutra. Radeći odmah, čovek može da proživi dobar dan.

Praktičan način dostizanja

Mudrost je najbolji vodič, a vera je najbolji saputnik. Čovek mora da se trudi da pobegne iz mraka neznanja i patnje i da traga za svetlošću Prosvetljenja.

Ako su čovekove misli i telo pod kontrolom, on bi to trebalo da potvrdi vrednim delima. To je sveta dužnost. Vera će tada biti njegovo bogatstvo, iskrenost će dati njegovom životu sladak ukus, a pribavljanje vrlina biće njegova sveta dužnost.

Na životnom putu vera je hrana, vredna dela su zaklon, mudrost je svetlost dana, a ispravno stanovište je zaštita noću. Ako čovek živi čistim životom ništa ga ne može uništiti; ako je pobedio pohlepu, ništa ne može ograničiti njegovu slobodu.

Čovek mora da zaboravi na sebe za ljubav svoje porodice; čovek mora da zaboravi na svoju porodicu za ljubav svog sela; čovek mora da zaboravi na svoje selo za ljubav svoga naroda; i čovek mora na sve da zaboravi za ljubav Prosvetljenja.

Sve se menja, sve nastaje i nestaje; nema blaženog mira sve dok čovek ne pređe preko muka života i smrti.